PERSOONSVORM

De persoonsvorm is een vorm van het werkwoord.

Aan de persoonsvorm kun je zien in welke tijd de zin staat en of het onderwerp enkelvoud of meervoud is.

Gisteren luisterde ik naar het verhaal van de meester.

Vandaag besluiten we om actie te voeren.

ONDERWERP

het onderwerp van een zin kan een woord of een woordgroep zijn.

Een papiertje zit in een fles.

In de fles zit een brief in indianentaal.

In de brief staan de laatste woorden van een indianenprinses.

WOORDSOORTEN

dit zijn de afkortingen voor de woordsoorten:

werkwoord = ww

lidwoord = lw

bijvoeglijk naamwoord = bn

zelfstandig naamwoord = zn

voorzetsel = vz

bijwoord = bw

De oom werkt in een arm land.

ww: werkt lw: de, een bn: arm zn: oom, land vz: in

WERKWOORDELIJK GEZEGDE

Alle werkwoorden die in een zin horen, vormen samen het werkwoordelijk gezegde. Een van de werkwoorden is de persoonsvorm.

Het werkwoordelijk gezegde zegt wat er in een zin is gedaan of wordt gedaan.

Ik heb gisteren een mooie film gezien.

We moeten kinderen beschermen.

DIRECTE REDE

Bij de directe rede herhaal je letterlijk wat iemand heeft gezegd. Je gebruikt een dubbele punt en aanhalingstekens. De letterlijke tekst begint met een hoofdletter.

Ze zei: 'Ik wil je nooit meer zien.'

INDIRECTE REDE

Bij de indirecte rede herhaal je **niet** letterlijk wat iemand heeft gezegd.

Ze zei dat ze me nooit meer wil zien.

VOORZETSEL UITDRUKKING

Er zijn uitdrukkingen die bestaan uit drie of vier woorden.
Ze beginnen en/of eindigen met een voorzetsel.

Als gevolg van een storing (a.g.v.)

In plaats van lampen (i.p.v.)

We staken het aan met behulp van een lucifer (m.b.v)

FORMELE TAAL

Formele taal is taal zoals het hoort volgens de regels.
Je gebruikt deze taal als je heel beleefd wilt zijn.

Wanneer zou het u schikken om een afspraak te maken?

INFORMELE TAAL

Informele taal is de taal die je dagelijks gebruikt.
Je gebruikt deze taal als je met vrienden en bekenden praat.

Kom een keertje langs, man!

BEZITTELIJK VOORNAAMWOORD

Een bezittelijk voornaamwoord geeft aan van wie iets is of bij wie iemand hoort.

Dit is mijn/ons huis. → 1e persoon

Dat is je/jouw/jullie/uw hond. → 2e persoon

Hugo is zijn/haar/hun vriend. → 3e persoon

SAMENGESTELDE ZIN

In een zin staat één werkwoord.

In een zin staan vaak meer zelfstandige naamwoorden

Emma loopt met twee blauwe potloden

FUNCTIEWOORDEN

De functiewoorden verbinden de inhoudswoorden. Ze zorgen ervoor dat je de samenhang tussen de inhoudswoorden begrijpt.

Functiewoorden zijn:

- Lidwoorden (lw)
- Voornaamwoord (vnw)
- Voorzetsel (vz)
- Voegwoord (vw)

Ik ga op vakantie en ik pak mijn koffer.

vnw vz vw vnw vnw

HOOFDLETTERS

Wanneer gebruik je hoofdletters?

*aan het begin van een zin
*bij de directe rede
*bij eigennamen
*bij aardrijkskundige namen (plaatsen, landen, rivieren, streken etc.)
*bij afleidingen van aardrijkskundige namen (volken, talen, inwoners)
*bij feestdagen en historische gebeurtenissen

Hij zei: 'Ik vier dit jaar Kerstmis in Italië met Fransesca en haar Italiaanse vader.'

SAMENGESTELDE ZIN

Er zijn twee soorten samengestelde zinnen.

1.Hoofdzin + hoofdzin, vaak met een voegwoord: **en**, **maar**, **of**, **want**.

- In een hoofdzin is de persoonsvorm het eerste of tweede woord.
- In een hoofdzin moeten het onderwerp en de persoonsvorm naast elkaar staan.

Mijn broer moet op reis, ***maar*** *hij wil thuisblijven.*

2.Hoofdzin + bijzin of bijzin + hoofdzin, vaak met een ander voegwoord.

- In een bijzin staat de persoonsvorm achteraan of bijna achteraan.
- In een bijzin kán er tussen onderwerp en persoonsvorm een ander zinsdeel staan.

Ik ga naar de eilanden, ***omdat*** *ik vakantie heb.*

VAST VOORZETSEL

Na sommige werkwoorden past vaak maar één voorzetsel in de zin.

Kijken	Denken	Wachten
Stoppen	Schrikken	Zoeken
Luisteren	Smeken	Zich interesseren

Ik kijk naar de film / naar buiten / naar jou.

Ik zoek naar de schat / naar mijn sleutels.

HOOFDZIN & BIJZIN

Een samengestelde zin bestaat uit twee of meer deelzinnen, elk met een eigen persoonsvorm. Deelzinnen kunnen een hoofdzin of bijzin zijn.

In de **hoofdzin** is de persoonsvorm het eerste of tweede woord.
In de **bijzin** staat de persoonsvorm achteraan of bijna achteraan.
De bijzin zegt iets over de hoofdzin.

Joris vraagt of je morgen nog komt.

Joris vraagt → hoofdzin
Of je morgen nog komt → bijzin.

LIJDEND VOORWERP

Het lijdend voorwerp is het wat-deel in de zin.

Het lijdend voorwerp doet zelf niets, maar ondergaat wat het onderwerp en gezegde samen doen.

Je vindt het lijdend voorwerp door te vragen wat (of wie) + gezegde + onderwerp?

Jan speelt gitaar.

Jan speelt gitaar.
Wie + gezegde + onderwerp?
Wat speelt Jan? → gitaar

LEENWOORDEN

Een leenwoord is een woord dat we uit een andere taal hebben overgenomen.

Je schrijft het vaak op een andere manier dan je het uitspreekt.

Computer, feedback → uit het Engels

Bagage, maillot → uit het Frans

EEN LANGE ZIN KORTER MAKEN

Om een zin korter te maken haal je woorden weg.
In een goede zin staat altijd een wie-deel en een werkwoord.

Floor speelt buiten met een rode bal.

Floor speelt met een bal.

Floor speelt.

BELEEFD EN ONBELEEFD

Als je beleefd praat, praat je netjes.
Als je onbeleefd praat, praat je niet netjes.

Beleefd: *Mag ik nog een koekje?*

Onbeleefd: *Ik wil een koekje! Nu meteen!*

WANNEER-DEEL

Je maakt een zin langer met een wanneer-deel.
Het wanneer-deel vertelt wanneer iets gebeurt.
Je vindt het wanneer-deel door te vragen: wanneer…?

Morgen gaan wij naar gym.

WIE-DEEL

In elke zin staat altijd een werkwoord met een wie-deel.
Het wie-deel vertelt wie iets doet.
Je vindt het wie-deel door te vragen: wie…?

Iessa schudt haar hoofd.

ENKELVOUD EN MEERVOUD

Enkelvoud is één.

Meervoud is meer dan één.

boek + en = boeken

appel + s = appels

TEGENSTELLING

Bij een tegenstelling betekenen twee woorden precies het omgekeerde

klein - groot

dik - dun

oud - nieuw

MEEWERKEND VOORWERP

Het meewerkend voorwerp vind je door te vragen:
Aan wie + gezegde + onderwerp + lijdend voorwerp?

Romano wil aan Joan een goede sms sturen.

Onderwerp = Romano
Gezegde = wil sturen
Lijdend voorwerp = een goede sms
Meewerkend voorwerp = aan Joan

INHOUDSWOORDEN

Je kunt woorden in twee woordsoorten verdelen:
inhoudswoorden en functiewoorden.

De inhoudswoorden geven betekenis aan de zin.

Inhoudswoorden zijn:

Werkwoorden (ww)

Zelfstandig naamwoorden (zn)

Bijvoeglijk naamwoorden (bn)

Bijwoorden (bw)

WOORDEN DIE EEN ZIN VORMEN

Een groepje van drie woorden kan samen een deel van een zin vormen.
Dit groepje bestaat uit een lidwoord, een bijvoeglijk naamwoord en een zelfstandig naamwoord.

Floor geeft Emma een dik boek.

VOORZETSEL

Een voorzetsel is het eerste woordje van het waar-deel.
Het voorzetsel zegt precies waar iets is.

Er draait een film in de bioscoop.

ZIN MAKEN MET WOORDSOORTEN

In bijna alle zinnen staan een werkwoord en
een zelfstandig naamwoord of een groepje woorden.

De vrolijke meisjes snoepen.

ALFABETISCHE VOLGORDE

Je kijkt naar de eerste letter van een woord. Zijn die hetzelfde?
Dan kijk je naar de tweede letter.

mand - mens - minst - munt

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

ZELFSTANDIG NAAMWOORD

Een zelfstandig naamwoord is een woord voor een mens, dier of ding.
Een ding kun je niet altijd zien, voelen, ruiken of proeven.

ik koop een bezem.

hij vertelt een verhaal.

EIGENNAAM

Een naam van een mens zegt hoe hij of zij heet. Een dier of ding geef je soms ook een naam. Een eigennaam schrijf je met een hoofdletter.

De bezem is voor Wessel.